Orhan Veli Kanık

Seçme Şiirler



ORHAN VELİ KANIK Seçme Şiirler

Şiir



Kitaplar özgürlük ister!

Ocak 2021

Kitap Cumhuriyeti

kitapcumhuriyeti@edebiyathaber.net

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım amaçlı kısa alıntılar dışında yazılı izin olmaksızın edebiyathaber.net haricindeki bir internet sitesinde yayınlanamaz ve basılı hale getirilemez. Ticari mal değildir; satılamaz.

Şiirler Ömer Turan tarafından seçilmiştir.

Yayın Yönetmeni: Emrah Polat Editör: Ömer Turan Kapak ve Sayfa Tasarımı: Esranur Gelbal Orhan Veli Kanık, 13 Nisan 1914'te İstanbul'da doğdu. Galatasaray'da basladığı öğrenimini, babasının atandığı Ankara'da Gazi İlkokulu ve Ankara Erkek Lisesi'nde sürdürdü. Lise sıralarında Oktav Rifat ve Melih Cevdet'le arkadaş oldu. Liseyi bitirince İstanbul'a dönerek, Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'ne girdi (1932), ancak yüksek öğrenimini yarım bıraktı (1935). 1936'da Ankara'ya döndü ve askere gidinceye dek PTT Genel Müdürlüğü Telgraf İşleri Reisliği Milletlerarası Nizamlar Bürosu'nda memurluk yaptı. Yedek subaylığını tamamlayınca, iki yıl kadar, yine Ankara'da, Milli Eğitim Bakanlığı Tercüme Bürosu'nda çalıştı. 1947'de, Hasan Âli Yücel'in yerine Reşat Şemsettin Sirer'in bakan olarak atanması üzerine, Milli Eğitim Bakanlığında "antidemokratik bir hava" esmeye başladığını söyleyerek, görevinden istifa etti. 1 Ocak 1949-15 Haziran 1950 tarihleri arasında yirmi sekiz sayı süren, on beş günde bir yayımlanan, iki sayfalık "Yaprak" dergisini çıkardı. Yaprak dergisi serüvenini sürdüremeyeceğini anlayınca Ankara'dan ayrılıp İstanbul'a gitti. Gene o yılın kasım ayı içinde, bir haftalığına geldiği Ankara'da, 10 Kasım 1950 gecesinde, yolda, onarım için kazılmış bir çukura düşerek ayağından yaralandı. İstanbul'a döndükten sonra, bir arkadaşının evindeyken, durumu birdenbire kötüleştiği için kaldırıldığı Cerrahpaşa Hastanesi'nde, 14 Kasım 1950'de beyin kanamasından öldü, Rumelihisarı Mezarlığı'na gömüldü.

ESERLERİ:

ŞİİR

Garip (1941 – Melih Cevdet Anday ve Oktay Rıfat Horozcu ile birlikte), Vazgeçemediğim (1945), Destan Gibi (1946), Yenisi (1947), Karşı (1949)

DÜZYAZI

La Fontaine Masalları (1948), Nasrettin Hoca Hikayeleri (1949 – manzum hikaye), Nesir Yazıları (1953), Edebiyat Dünyamız (1975), Fransız Şiiri Antolojisi (1947 – derleme)

ÇEVİRİ

Bir Kapı ya Açık Durmalı ya Kapalı (A.de Musset'den – O. Rifat ile, 1943), Barberine (1944), Scapin'in Dolapları (Molière'den – 1944), Sicilyalı yahut Resimli Muhabbet (1944), Tartuffe (1944), Versailles Tulûatı (1944), Üç Hikâye (Gogol'dan – Erol Güney ile, 1945), Turcaret (A. R. Lesage'dan – 1946), Hamlet ve Venedikli Tüccar (Shakespeare'den – Ş. Erdeniz ile, 1949), Batıdan Şiirler (O. Rifat ve M. Cevdet ile, 1953), Antigone (J. Anouilh'den – 1955), Saygılı Yosma (J. P. Sartre'dan – 1961), Bütün Çeviri Şiirleri (1982), El Kapısında (Turgenyev'den – 1994)

İÇİNDEKİLER

Anlatamıyorum	8
Uyku	10
, Ekmek	
Pazar Akşamları	12
, Hoy Lu-Lu	
, Yokuş	
Yolculuk	15
Yaşıyor musun?	16
Sicilyalı Balıkçı	17
Ağaç	18
Deniz	19
Saka Kuşu	20
Asfalt Üzerine Şiirler	21
Edith Almera	23
Ağacım	24
Mahzun Durmak	25
Meyhane	26
İnsanlar	27
Şaheserim	28
Seyahat	29
Seyahat Üstüne Şiirler	30
Sabah	31
BebekSuıte'i	32
Montör Sabri	35
İş Olsun Diye	36
Bir Şehri Bırakmak	37
Robenson	39
Oktay'a Mektuplar	40
Gözlerim	42
İntihar	43

Sokakta Giderken44
Yatağım45
Quantitatif46
Ali Rıza İle Ahmet'in Hikâyesi47
Gemilerim48
Küçük Bir Kalp49
Mangal50
Kitabe-i Seng-i Mezar51
Kitabe-i Seng-i Mezar52
Üstüne53
Şehir Haricinde54
Hayat Böyle Zaten55
Rönesans56
Karanfil57
Lakırdılarım58
Bizim Gibi59
Tereyağı60
Veda61
Gangster62
Tenezzüh63
Kuş ve Bulut64
Hardalname65
Ben Orhan Veli66
Manzara68
Resimler69
Güzel Havalar70
Anlatamıyorum71
Tahattur72
Denizi Özleyenler İçin73
Beyaz Maşlahlı Hanım74
Ne Kadar Güzel75
Fena Çocuk76

Dedikodu	77
Söz	78
Deniz Kızı	79
İstanbulTürküsü	80
Değil	81
Giderayak	82
Pireli Şiir	83
Vatan İçin	85
Sere Serpe	86
Eskiler Alıyorum	87
Cımbızlı Şiir	88
Ah! Neydi Benim Gençliğim!	89
Denizi Özleyenler İçin	90
Kapalı Çarşı	91
İstanbul'u Dinliyorum	92
Gün Olur	94
Hürriyete Doğru	95
DalgacıMahmut	96
Bedava	97
Sizin İçin	98
Ayrılış	99
Kuyruklu Şiir	100
Cevap	101
Rahat	102
Macera	103
Birdenbire	104
Gelirli Şiir	105
Delikli Şiir	106
İçkiye Benzer Bir Şey	107
Yaşamak	108

ANLATAMIYORUM

Gemliğe doğru Denizi göreceksin; Sakın şaşırma.

(İnkılâpçı Gençlik, 17.10.1942)

Uyku

Üzerinde beni uyutan minder Yavaş yavaş girer ılık bir suya, Hind'e doğru yelken açar gemiler, Bir uyku âlemine doğar dünya.

Sırça tastan sihirli su içilir, Keskin Sırat koç üstünde geçilir, Açılmayan susam artık açılır Başlar yolu cennete giden rüya...

(1936 / Varlık, 1.6.1937)

Ekmek

Dilimin ucunda bir eski arkadaş adı, Unutulmuş şekilleri taşıyan bulutlar; Bir gökyüzü genişliğiyle ruhuma dolar Otların içine sırtüstü yatmanın tadı.

Avucumda sıcaklığını duyduğum ekmek; Üstümde hâtırası kadar güzel sonbahar; O bembeyaz, o tertemiz bulutlara dalar Düşünürüm bir çocuk türküsü söyleyerek.

(1936 / Varlık, 1.3.1952)

Pazar Akşamları

Şimdi kılıksızım; fakat Borçlarımı ödedikten sonra İhtimal bir kat da yeni esvabım olacak Ve ihtimal sen Yine beni sevmeyeceksin.

Bununla beraber pazar akşamları Sizin mahalleden geçerken, Süslenmiş olarak, Zannediyor musun ki ben de sana Şimdiki kadar kıymet vereceğim?

(Ağustos 1937 / Varlık, 15.9.1937)

Hoy Lu-Lu

İsterim benim de acayip isimleri Hiç duyulmamış zenci arkadaşlarım olsun. Onlarla Madagaskar limanlarından Çin'e kadar yolculuk yapmak isterim. İsterim içlerinden bir tanesi Vapurun güvertesinde, yıldızlara karşı "Hoy Lu-Lu" şarkısını söylesin her gece.

Ve bir gün ansızın bir tanesine Rast gelmek isterim Paris'te...

(Ağustos 1937 / Varlık, 1937)

Yokuş

Öteki dünyada, akşam vakitleri, Fabrikamızın paydos saatinde Bizi evlerimize götürecek olan yol Böyle yokuş değilse eğer Ölüm hiç de fena bir şey değil.

(Ağustos 1937 / Varlık, 15.9.1937)

Yolculuk

Yolculuk niyetinde değilim Fakat böyle bir iş yapmaya kalksam Doğru İstanbul'a gelirim. Beni Bebek tramvayında görünce Ne yaparsın acep?

Mamafih söylediğim gibi Yolculuk niyetinde değilim!..

(Ağustos 1937 / Varlık, 1937)

Yaşıyor musun?

Takmaya çalışırken kuyruğunu Birlikte yaptığımız şeytan uçurtmasının Görürdüm çırpınırdı ufacık kalbin. Hatırımdan bile geçmezdi Sana duyduklarımı söylemek. Acaba hâlâ yaşıyor musun?

(Ağustos 1937 / Varlık, 1.5.1952)

Sicilyalı Balıkçı

Yüz sene sonra bugünkü dünyadan
Bir tek insan kalmadığı gün,
Sicilya sahillerinde yaşayan balıkçı
Bir yaz sabahı ağlarını atarken denize
O zamankinden daha geniş gökyüzüne bakıp
Benden bir mısra mırıldanacak
Şarkı halinde;
Bu dünyadan, Mehmet Ali isminde bir şairin
Gelip geçtiğini bilmeksizin.
Bu güzel düşüncenin
Olmayacağından eminim
Fakat nedense bu iş
Benim pek tuhafıma gidiyor.

(Ağustos 1937 / Gençlik, 15.5.1938)

Ağaç

Ağaca bir taş attım Düşmedi taşım Düşmedi taşım Taşımı ağaç yedi Taşımı isterim Taşımı isterim

(Ağustos 1937 / Varlık, 15.9.1937)

Deniz

Ben deniz kenarındaki odamda, Pencereye hiç bakmadan, Dışarda geçen kayıkların Karpuz yüklü olduğunu bilirim.

Deniz, benim eskiden yaptığım gibi, Aynasını odamın tavanında Dolaştırıp beni kızdırmaktan Hoşlanır.

Yosun kokusu Ve sahile çekilmiş dalyan direkleri Sahilde yaşayan çocuklara Hiçbir şey hatırlatmaz.

Saka Kuşu

Güzel kız sen, küçüklüğümde, Bahçemizdeki erik ağacının En yüksek dalına kurduğum Öksenin üstünde dolaşan Saka kuşu kadar sevimli değilsin.

Asfalt Üzerine Şiirler

I

Ne kadar güzel şey: Yolun üstündeki bina Yıkıldığı zaman Bilinmeyen bir ufuk görmek.

II

Kaldırımın kenarına dizilip Bacası olan silindirin Yürüyüşünü seyreden Çocuklara imreniyorum.

III

Onun sesi Bir arkadaşıma Denizden geçen Motorları hatırlatıyor.

IV

Kırık taşlara bakıp Işıklı bir asfalt düşünmek Acaba yalnız Şairlere mi mahsus?

Edith Almera

İhtimal ki şu anda o, Brüksel'e yakın Bir gölün kenarında Edith Almera'yı düşünmektedir.

Edith Almera Kafeşantanlarda muhabbet toplayan Bir Çigan orkestrasının Birinci kemancısıdır.

O, Kendisini alkışlayanlara Selâm verirken Gülümser.

Kafeşantanlar güzeldir; İnsan, Orada çalışan kemancı kızlara Âşık olabilir.

Ağacım

Mahallemizde Senden başka ağaç olsaydı Seni bu kadar sevmezdim. Fakat eğer sen Bizimle beraber Kaydırak oynamasını bilseydin Seni daha çok severdim.

Güzel ağacım! Sen kuruduğun zaman Biz de inşallah Başka mahalleye taşınmış oluruz.

Mahzun Durmak

Sevdiğim insanlara, Kızabilirdim, Eğer sevmek bana Mahzun durmayı Öğretmeseydi.

Meyhane

Mademki sevmiyorum artık, O halde, her akşam Onu düşünerek içtiğim Meyhanenin önünden Ne diye geçeyim?..

İnsanlar

II

Her zaman, fakat, bilhassa Beni sevmediğini Anladığım zamanlarda Görmek isterim seni de Annemin kucağından Seyrettiğim insanlar gibi, Küçüklüğümde...

Şaheserim

Aşık olduğum zamanlarda Şiir yazmak âdetim değildir Halbuki asıl şaheserimi Onu en çok sevdiğimi Anladığım zaman yazdım. Onun için bu şiiri İlk önce ona okuyacağım.

(Eylül 1937 / Papirüs, 1.6.1937)

Seyahat

Söğüt ağacı güzeldir. Fakat trenimiz Son istasyona vardığı zaman Ben dere olmayı Söğüt olmaya Tercih, ederim.

(Ekim 1937 / Varlık, 1. 11 1937)

Seyahat Üstüne Şiirler

T

Seyahat edildiği zamanlarda Yıldızlar konuşur Söyledikleri şeyler Ekseriya hüzünlüdür.

II

Sarhoş olunduğu akşamlar Islıkla çalınan şarkı Neşelidir. Halbuki aynı şarkı Bir trenin penceresinde Neşeli değil.

(Ekim 1937 / Varlık, 15.12.1937)

Sabah

Elimi çok dallı bir ağaç gibi Tutarım gölün yüzüne Ve seyrederim bulutlan Bir deve gürültüler içinde koşar, koşar, koşarken Güneş doğmadan evvel varmak için Ufka...

(Ekim 1937 / Varlık, 15.12.1937)

Bebek Suite'i

(Sekiz parçadan müteşekkildir.)

Yol

Düzdür. Üzerinden tramvay geçer. Adamlar geçer Kadınlar geçer.

Kadınlar

Kadınlar... Akşam, sabah Tramvayı beklerler Rejinin önünde...

Yeşil

Sevdikleri renk Yeşildir. Ellerinde Yemek çıkınları.

Vatman

Hep karşıya bakar, Cıgara içmez Vatman Ömür adamdır.

Peyzaj

Evler, dükkânlar, duvarlar, Kömür depoları, Deniz, Çatanalar, mavnalar, kayıklar.

Deniz

Denizi kim sevmez Üstünde ve kenarlarında Balık Tutulduktan sonra.

Balıkçılar

Bizim balıkçılar Kitaplardaki balıkçılar gibi Şarkıyı Bir ağızdan söylemezler.

Senin Evin

Bütün bu yollardan Tramvayla geçilir. Halbuki senin evin Daha ötededir.

(Ekim 1937 / Papirüs, Haziran 1967)

Montör Sabri

Montör Sabri ile
Daima geceleyin
Ve daima sokakta
Ve daima sarhoş konuşuyoruz.
O her seferinde,
"Eve geç kaldım," diyor.
Ve her seferinde
Kolunda iki okka ekmek.

(Kasım 1937 / Varlık, 1.1.1938)

İş Olsun Diye

Bütün güzel kadınlar zannettiler ki Aşk üstüne yazdığım her şiir Kendileri için yazılmıştır. Bense daima üzüntüsünü çektim Onları iş olsun diye yazdığımı Bilmenin.

(Kasım 1937 / İnsan, Ekim 1938)

Bir Şehri Bırakmak

Bu şehirde yağmur altında dolaşılır Limandaki mavnalara bakıp Şarkılar mırıldanılır geceleri. Bu şehrin sokakları çoktur, Binlerce insan gelir gider sokaklarında...

Her akşam çayımı getiren Ve bir Beyaz Rus olmasına rağmen Hoşuma giden garson kadın bu şehirdedir.

Bu şehirdedir Valsler, fokstrotlar arasında Şuman'dan, Brams'dan Parçalar çaldığı zaman dönüp Bana bakan ihtiyar piyanist.

Doğduğum köye müşteri taşıyan Şirket vapurları bu şehirdedir. Hâtıralarım bu şehirdedir. Sevdiklerim, Ölmüşlerimin mezarları.

Bu şehirdedir işim, gücüm, Ekmek param... Fakat bütün bunlara mukabil Yine budur başka bir şehirdeki Bir kadın yüzünden Bıraktığım şehir.

(18 Kasım 1937 / Papirüs, 1.6.1967)

Robenson

Haminnemdir en sevgilisi Çocukluk arkadaşlarımın Zavallı Robenson'u ıssız adadan Kurtarmak için çareler düşündüğümüz Ve birlikte ağladığımız günden beri Biçare Güliver'in Devler memleketinde Çektiklerine.

(Kasım 1937 / Varlık, 15.12.1937)

Oktay'a Mektuplar

I

Ankara, 8. 12. 37 Saat 21

Kış, kıyamet Macar Lokantası'nda yazıyorum İlk mektubumu, Oktay'cığım Bu gece sana bütün sarhoşların selâmı var

II

Ankara. 10. 12. 37 Saat 14.30

Şu anda dışarda yağmur yağıyor Ve bulutlar geçiyor aynadan Ve bugünlerde Melih'le ben Aynı kızı seviyoruz.

III

Ankara. 1.1.38 Saat 10

Bir aydan beri iş arıyorum, meteliksiz. Ne üstte var ne başta. Onu sevmeseydim Belki de beklemezdim İnsanlar için öleceğim günü.

(Varlık, 15.1.1938)

Gözlerim

Gözlerim, Gözlerim nerde?

Şeytan aldı, götürdü; Satamadan getirdi.

Gözlerim, Gözlerim nerde? İstanbul,

(Ekim 1937 / Garip 1, 1941)

İntihar

Kimse duymadan ölmeliyim Ağzımın kenarında bir parça kan bulunmalı. Beni tanımayanlar "Mutlak birini seviyordu," demeliler. Tanıyanlarsa, "Zavallı," demeli, "Çok sefalet çekti..." Fakat hakiki sebep bunlardan hiçbirisi olmamalı.

(Aralık 1937 / Varlık, 15.12.1937)

Sokakta Giderken

Sokakta giderken, kendi kendime Gülümsediğimin farkına vardığım zaman Beni deli zannedeceklerini düşünüp Gülümsüyorum.

(1937 / Varlık, 15.3.1940)

Yatağım

Ben ki her akşam, yatağımda Onu düşünüyorum, Onu sevdiğim müddetçe Yatağımı da seveceğim.

(Ocak 1938 / İnsan, 1.10.1938)

Quantitatif

Güzel kadınları severim, İşçi kadınları da severim, Güzel işçi kadınları Daha çok severim.

(Ocak 1938 / Varlık, 15.3.1940)

Ali Rıza İle Ahmet'in Hikâyesi

Ne tuhaftır Ali Rıza ile Ahmet'in hikâyesi!.. Birisi köyde oturur, Birisi şehirde Ve her sabah Şehirdeki köye gider, Köydeki şehre.

(1938 / İnsan, 1.10.1938)

Gemilerim

Elifbamın yapraklarında
Gemilerim, yelkenli gemilerim.
Giderler yamyamların memleketlerine
Gemilerim, yan yata yata;
Gemilerim, kurşunkalemiyle çizilmiş;
Gemilerim, kırmızı bayraklı.
Elifbamın yapraklarında
Kız Kulesi,
Gemilerim.

(Kasım 1938 / Varlık, 15.3.1940)

Küçük Bir Kalp

(Jules Supervielle'den mülhem)

Asfaltın üzerinden Bisikletle geçen kızın Bacaklarının arasında Bir güvercin çırpınmada Ve küçük bir kalp, Küçük bir kalp çarpmadadır.

(1938 / Papirüs, 1.6.1967)

Mangal

Akşam karanlığında bir şey görünmezmiş Ateşten ve dumandan başka. Kıtlık senelerinde kömürün bolluğu Huzur ve saadet verirmiş çocuk ruhuna Şair arkadaşım Oktay Rifat'ın... Ve Münevver Hanım, validesi, Balık pişirirmiş mangalda ve dumanını Mukavvadan yelpazesiyle Genzine doldururmuş arkadaşım.

(1938 / İnsan, 1.10.1938)

Kitabe-İ Seng-İ Mezar

T

Hiçbir şeyden çekmedi dünyada Nasırdan çektiği kadar; Hattâ çirkin yaratıldığından bile O kadar müteessir değildi; Kundurası vurmadığı zamanlarda Anmazdı ama Allah'ın adını, Günahkâr da sayılmazdı. Yazık oldu Süleyman Efendi'ye

(Nisan 1938 / İnsan, 1.10.1938)

Kitabe-İ Seng-İ Mezar

II

Mesele falan değildi öyle,

To be or not to be kendisi için;
Bir akşam uyudu;
Uyanmayıverdi.
Aldılar, götürdüler.
Yıkandı, namazı kılındı, gömüldü.
Duyarlarsa öldüğünü alacaklılar
Haklarını helâl ederler elbet.
Alacağına gelince...
Alacağı yoktu zaten rahmetlinin.

(Ocak 1940 / Varlık, 15.3.1940)

Üstüne

Kuşlar geçer bulutun üstünden, Yağmur yağar bulutun üstüne.

Kuşlar geçer trenin üstünden, Yağmur yağar trenin üstüne.

Kuşlar geçer gecenin üstünden, Yağmur yağar gecenin üstüne.

Ve ay gelir, kuşlar nereye giderse.. Güneş doğar yağmurun üstüne.

(Mart 1939 / Vatan, 16.11.1952)

Şehir Haricinde

Çatlamak üzre olan tomurcuklar Güzel günler vadetmededir. Ve bir kadın, şehir haricinde; Otların üstünde, Güneşin altında, Yüzükoyun uzanmış; Göğsünde ve karnında Baharı hissetmededir.

(Mayıs 1939 / Vatan, 16.11.1052)

Hayat Böyle Zaten

Bu evin bir köpeği vardı;
Kıvır kıvırdı, adı Çinçon'du, öldü.
Bir de kedisi vardı: Maviş,
Kayboldu.
Evin kızı gelin oldu,
Küçük Bey sınıfı geçti.
Daha böyle acı, tatlı
Neler oldu bir yıl içinde!
Oldu ya, olanların hepsi böyle...
Hayat böyle zaten!..

(Haziran 1939 / Vatan, 16.11.1952)

Rönesans

Yarın rıhtıma gitmeli,
Rönesans çıkacak vapurdan
Bakalım, nasıl şey Rönesans?
Kılığı, kıyafeti nasıl?
Şık mı, sünepe mi?
Siyasî mi, bastonu var mı elinde?
Yoksa kâküllü, bıyıklı;
Hokkabaza mı benziyor?
Ambardan mı çıkacak, kamaradan mı?
Yoksa ateşçi filân mı?
Çalışarak mı geliyor gemide?

(Temmuz 1939 / Vatan, 16.11.1952)

Karanfil

Hakkınız var, güzel değildir ihtimal Mübalâğa sanatı kadar Varşova'da ölmesi on bin kişinin Ve benzememesi Bir motorlu kıtanın bir karanfile, "Yârin dudağından getirilmiş."

(Eylül 1939 / Varlık, 15.10.1939)

Lakırdılarım

1914'te doğdum 15'te konuştum Hâlâ konuşuyorum.

Lakırdılarım ne oldu, Gökyüzüne mi gitti? Belki de hepsi geri gelecek Tayyare biçimine girip 1939'da.

Allah varsa eğer Başka bir şey istemem ondan. Bununla beraber istemem Ne Allah'ın olmasını, Ne de işimin Allah'a kalmasını.

(Eylül 1939 / Varlık, 15.10.1939)

Bizim Gibi

Arzulu mudur acaba
Bir tank, rüyasında?
Ve ne düşünür tayyare
Yalnız kaldığı zaman?
Hep bir ağızdan şarkı söylemesini,
Sevmez mi acaba gaz maskeleri,
Ay ışığında?
Ve tüfeklerin merhameti yok mudur
Biz insanlar kadar olsun?

(Eylül 1939 / Varlık, 15.10.1039)

Tereyağı

Hitler amca!
Bir gün de bize buyur.
Kâkülünle bıyıklarını
Anneme göstereyim.
Karşılık olarak ben de sana
Mutfaktaki dolaptan aşırıp
Tereyağı veririm.
Askerlerine yedirirsin.

(Eylül 1939 / Vatan, 16.11.1952)

Veda

Yolum asfalt, Yolum toprak, Yolum meydan, Yolum gökyüzü Ve ben neler düşünüyorum!..

Aşkı, yağmuru, Tramvay sesini, Otelciyi... Ve bir mısra mırıldanıyorum Sıcak bir yemek lezzetinde..

*

Postacı, jandarma ve işsiz
Hâlâ gidip geliyorlar.
Yalnız Niyazi oturuyor,
Rahmetli Süleyman Efendi'nin oğlu,
Kahvede.
Ajans dinliyor, düşünüyor."Harp olur mu,
Kıtlık olur mu?" diye.
Yahut o da biliyor,
Yakında muharebeye gideceğini.

(Ekim 1939 / Vatan, 16.11.1952)

Gangster

(Hitler, kendini edebiyata verecek)

Şiir yazdım bunca senedir,
Ne buldum?
Eşkıyalık edeceğim bundan sonra.
Haberi olsun yol kesenlerin:
İş yok artık kendilerine
Dağ başlarında.
Mademki ekmeklerini alıyorum
Ellerinden,
Buyursunlar onlar da benim yerime.
Münhal var edebiyat âleminde.

(Eylül 1939 / Vatan, 10.11.1952)

Tenezzüh

Böyle gece yarısından sonra,
Ne diye ışık yanar bu dağ evinde?
Ne yaparlar acaba içerdekiler?
Konuşurlar mı, tombala mı oynarlar?
Belki o, belki bu..
Konuşurlarsa ne konuşurlar?
Muharebeden mi, vergilerden mi?
Belki de hiçbir şey yapmazlar;
Çocuklar uyumuştur,
Efendi gazete okur;
İyâli dikiş dikmektedir.
Onu da yapmazlar belki de.
Kim bilir,
Belki de yazılmaz
Ne yaptıkları.

(Şubat 1940 / Vatan, 16.11.1952)

Kuş ve Bulut

Kuşçu amca! Bizim kuşumuz da var, Ağacımız da. Sen bize bulut ver sade Yüz paralık.

(Varlık, 15.3.1940)

Hardalname

Ne budala şeymişim meğer, Senelerden beri anlamamışım Hardalın cemiyet hayatındaki mevkiini. "Hardalsız yaşanmaz." Bunu Abidin de söylüyordu geçende. Daha büyük hakikatlere Ermiş olanlara.

Biliyorum, lâzım değil ama hardal Allah kimseyi hardaldan etmesin.

(Mart 1940 / Vatan. 16.11.1952)

Ben Orhan Veli

Ben Orhan Veli "Yazık oldu Süleyman Efendi'ye" Mısra-i meşhurunun mübdii... Duydum ki merak ediyormuşsunuz, Hususi hayatımı, Anlatavım: Evvela adamım, yani Sirk hayvanı falan değilim. Burnum var, kulağım var, Pek biçimli olmamakla beraber. Evde otururum, Masa başında çalışırım. Bir anne ile babadan dünyaya geldim. Ne başımda bulut gezdiririm, Ne sırtımda mühr-ü nübüvvet. Ne İngiliz kralı kadar Mütevazıyım, Ne de Bay Celâl Bayar'ın Ahır uşağı gibi aristokrat. Ispanağı çok severim Puf böreğine hele Bayılırım. Malda mülkte gözüm yoktur. Vallahi yoktur. Yayan dolaşırım,

Mütenekkiren seyahat ederim.
Oktay Rıfat'la Melih Cevdet'tir
En yakın arkadaşlarım.
Bir de sevgilim vardır pek muteber;
İsmini söyleyemem
Edebiyat tarihçisi bulsun.
Ehemmiyetsiz şeylerle de uğraşırım,
Meşgul olmadığım "ehemmiyetsiz"
Sadece üdeba arasındadır.
Ne bileyim,
Belki daha bin bir huyum vardır.
Amma ne lüzum var
Hepsini sıralamaya?
Onlar da bunlara benzer...

(Nisan 1940 / İnkılâpçı Gençlik, 15.8.1942)

Manzara

Karşı evin arkasından ay doğdu. Akşam serinliği çıktı. Tramvay sesleri geliyor, Deniz kokusu geliyor uzaktan. Manzaradan pek fazla mütehassisim.

(Nisan 1940 / Papirüs, 1.6.1967)

Resimler

Hiçbiri ona ait değil, Fakat ne hazin isimleri var Şu resimlerin: "Nisan sabahı," "Yağmurdan sonra" Ve "Dansöz." Baktıkça ağlamak geliyor içimden.

(Nisan 1940 / Papirüs, 1.6.1967)

Güzel Havalar

Beni bu güzel havalar mahvetti, Böyle havada istifa ettim Evkaftaki memuriyetimden. Tütüne böyle havada alıştım, Böyle havada âşık oldum; Eve ekmekle tuz götürmeyi Böyle havalarda unuttum; Şiir yazma hastalığım Hep böyle havalarda nüksetti; Beni bu güzel havalar mahvetti.

(Nisan 1940 / Garip 1, 1941)

Anlatamıyorum

(moro romantico)

Ağlasam sesimi duyar mısınız, Mısralarımda; Dokunabilir misiniz, Gözyaşlarıma, ellerinizle?

Bilmezdim şarkıların bu kadar güzel, Kelimelerinse kifayetsiz olduğunu Bu derde düşmeden önce.

Bir yer var, biliyorum; Her şeyi söylemek mümkün; Epeyce yaklaşmışım, duyuyorum; Anlatamıyorum.

(Nisan 1940 / Garip 1, 1941)

Tahattur

Alnımdaki bıçak yarası Senin yüzünden; Tabakam senin yadigârın; "İki elin kanda olsa gel" diyor Telgrafın; Nasıl unuturum seni ben, Vesikalı yârim?

(Temmuz 1940 / Küllük, 1.9.1940)

DENİZİ ÖZLEYENLER İÇİN

HAY-KAY

Yosun kokusu Ve bir tabak karides Sandıkburnu'nda.

Beyaz Maşlahlı Hanım

Kalender'den sandala bindi Beyaz maşlahlı hanım. Bir elinde şemsiye, Bir eliyle açtı yelpazesini; Cuma günü Göksu'ya gitti Beyaz maşlahlı hanım...

(Eylül 1940 / Vatan, 16.11.1952)

Ne Kadar Güzel

Çayın rengi ne kadar güzel, Sabah sabah, Açık havada! Hava ne kadar güzel! Oğlan çocuk ne kadar güzel! Çay ne kadar güzel!

(Garip 1, 1941)

Fena Çocuk

Mektepten kaçıyorsun, Kuş tutuyorsun. Deniz kenarına gidip Fena çocuklarla konuşuyorsun, Duvarlara fena resimler yapıyorsun; Bir şey değil, Beni de baştan çıkaracaksın. Sen de fena çocuksun!

(Nisan 1941 / Vatan, 16.11.1952)

Dedikodu

Kim söylemiş beni
Süheylâ'ya vurulmuşum diye?
Kim görmüş, ama kim,
Eleni'yi öptüğümü,
Yüksekkaldırım'da, güpegündüz?
Melâhat'i almışım da sonra
Alemdar'a gitmişim, öyle mi?
Onu sonra anlatırım, fakat
Kimin bacağını sıkmışım tramvayda?
Güya bir de Galata'ya dadanmışız;
Kafaları çekip çekip
Orada alıyormuşuz soluğu;
Geç bunları, anam babam, geç;
Geç bunları bir kalem;
Bilirim ben yaptığımı.

Ya o, Muallâ'yı sandala atıp, Ruhumda hicranın'ı söyletme hikâyesi?

Söz

Aynada başka güzelsin, Yatakta başka; Aldırma söz olur diye; Tak takıştır, Sür sürüştür; İnadına gel, Piyasa vakti, Muhallebiciye.

Söz olurmuş, Olsun; Dostum değil misin?

(Şubat 1941 / Garip 1, 1941)

Deniz Kızı

Denizden yeni mi çıkmıştı neydi; Saçları, dudakları Deniz koktu sabaha kadar; Yükselip alçalan göğsü deniz gibiydi.

Yoksuldu, biliyorum

- Ama boyna da yoksulluk sözü edilmez ya Kulağımın dibinde, yavaş yavaş,
Aşk türküleri söyledi.
Neler görmüş, neler öğrenmişti kim bilir,
Denizle boğaz boğaza geçen hayatında!
Ağ yamamak, ağ atmak, ağ toplamak,
Olta yapmak, yem çıkarmak, kayık temizlemek...
Dikenli balıkları hatırlatmak için
Elleri ellerime değdi.

O gece gördüm, onun gözlerinde gördüm; Gün ne güzel doğarmış meğer açık denizde! Onun saçları öğretti bana dalgayı; Çalkandım durdum rüyalar içinde.

(1943 / Yaprak, 15.6.1950)

İstanbul Türküsü

İstanbul'da, Boğaziçi'nde, Bir fakir Orhan Veli'yim; Veli'nin oğluyum, Târifsiz kederler içinde.

Urumelihisarı'na oturmuşum; Oturmuş da bir türkü tutturmuşum:

"İstanbul'un mermer taşları; Başıma da konuyor, konuyor aman, martı kuşları; Gözlerimden boşanır hicran yaşları; Edalı'm, Senin yüzünden bu hâlim."

"İstanbul'un orta yeri sinema; Garipliğim, mahzunluğum duyurmayın anama; El konuşur, sevişirmiş; bana ne? Sevdalı'm, Boynuna vebâlim!"

İstanbul'da Boğaziçi'ndeyim; Bir fakir Orhan Veli; Veli'nin oğlu; Târifsiz kederler içindeyim.

(Ülkü, 1.2.1945)

Değil

Bilmem ki nasıl anlatsam; Nasıl, nasıl, size derdimi! Bir dert ki yürekler acısı, Bir dert ki düşman başına. Gönül yarası desem... Değil! Ekmek parası desem... Değil! Bir dert ki...

Dayanılır şey değil.

Giderayak

Handan, hamamdan geçtik, Gün ışığındaki hissemize razıydık; Saadetinden geçtik, Ümidine razıydık; Hiçbirini bulamadık; Kendimize hüzünler icat ettik, Avunamadık; Yoksa biz... Biz bu dünyadan değil miydik?

(Ülkü, 1.1.1945)

Bozuk Düzen:

Pireli Şiir

Bu ne acayip bilmece! Ne gündüz biter, ne gece. Kime söyleriz derdimizi; Ne hekim anlar, ne hoca.

Kimi işinde gücünde, Kiminin donu yok kıçında. Ağız var, burun var, kulak var; Ama hepsi başka biçimde.

Kimi peygambere inanır; Kimi saat köstek donanır; Kimi kâtip olur, yazı yazar; Kimi sokaklarda dilenir.

Kimi kılıç takar böğrüne; Kimi uyar dünya seyrine: Karı hesabına geceleri, Gündüzleri baba hayrına. Bu düzen böyle mi gidecek? Pireler filleri yutacak; Yedi nüfuslu haneye Üç buçuk tayın yetecek?

Karışık bir iş vesselâm. Deli dolu yazar kalem. Yazdığı da ne? Bir sürü İpe sapa gelmez kelâm.

(Varlık, 1.7.1946)

Vatan İçin

Neler yapmadık şu vatan için! Kimimiz öldük; Kimimiz nutuk söyledik.

(Varlık, 1.8.1946)

Sere Serpe

Uzanıp yatıvermiş, sere serpe; Entarisi sıyrılmış, hafiften; Kolunu kaldırmış, koltuğu görünüyor; Bir eliyle de göğsünü tutmuş. İçinde kötülüğü yok, biliyorum; Yok, benim de yok ama... Olmaz ki! Böyle de yatılmaz ki!

(Varlık, 1.9.1946)

Eskiler Alıyorum

Eskiler alıyorum Alıp yıldız yapıyorum Musikî ruhun gıdasıdır Musikîye bayılıyorum

Şiir yazıyorum Şiir yazıp eskiler alıyorum Eskiler verip Musikîler alıyorum

Bir de rakı şişesinde balık olsam

Cımbızlı Şiir

Ne atom bombası, Ne Londra Konferansı; Bir elinde cımbız, Bir elinde ayna; Umurunda mı dünya!

Ah! Neydi Benim Gençliğim!

Nerde böyle hüzünlenmek o zaman; İçip içip ağlamak, Uzaklara dalıp şarkı söylemek; Hafta sekiz ben eğlentide; Bugün saz, yarın sinema, Beğenmedin Aile Bahçesi; Onu da beğenmedin, parka; Sevdiğim dillere destan; Sevdiğim, Meyil verdiğim; Ben dizinin dibinde el pençe divan, Samanlık seyran. Nerde, Nerde,

(1.2.1947)

Denizi Özleyenler İçin

Gemiler geçer rüyalarımda, Allı pullu gemiler, damların üzerinden; Ben zavallı, Ben yıllardır denize hasret, "Bakar bakar ağlarım."

Hatırlarım ilk görüşümü dünyayı, Bir midye kabuğunun aralığından: Suların yeşili, göklerin mavisi, Lâpinaların en hârelisi... Hâlâ tuzlu akar kanım İstiridyelerin kestiği yerden.

Neydi o deli gibi gidişimiz, Bembeyaz köpüklerle, açıklara! Köpükler ki fena kalpli değil, Köpükler ki dudaklara benzer; Köpükler ki insanlarla Zinaları ayıp değil.

Gemiler geçer rüyalarımda, Allı pullu gemiler, damların üzerinden; Ben zavallı, Ben yıllardır denize hasret.

(Aile, Nisan 1947)

Kapalı Çarşı

Giyilmemiş çamaşırlar nasıl kokar bilirsin, Sandık odalarında; Senin de dükkânın öyle kokar işte. Ablamı tanımazsın, Hürriyette gelin olacaktı, yaşasaydı; Bu teller onun telleri, Bu duvak onun duvağı işte. Ya bu camlardaki kadınlar? Bu mavi mavi, Bu yeşil yeşil fistanlı... Geceleri de ayakta mı dururlar böyle? Ya şu pembezar gömlek? Onun da bir hikâyesi yok mu? Kapalı Çarşı deyip de geçme; Kapalı Çarşı, Kapalı kutu.

(Varlık, 1.3.1947)

İstanbul'u Dinliyorum

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; Önce hafiften bir rüzgâr esiyor; Yavaş yavaş sallanıyor Yapraklar, ağaçlarda; Uzaklarda, çok uzaklarda, Sucuların hiç durmayan çıngırakları; İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; Kuşlar geçiyor, derken; Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık. Ağlar çekiliyor dalyanlarda; Bir kadının suya değiyor ayakları; İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; Serin serin Kapalı Çarşı; Cıvıl cıvıl Mahmutpaşa; Güvercin dolu avlular. Çekiç sesleri geliyor doklardan, Güzelim bahar rüzgârında ter kokuları; İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; Başında eski âlemlerin sarhoşluğu, Loş kayıkhaneleriyle bir yalı; Dinmiş lodosların uğultusu içinde İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; Bir yosma geçiyor kaldırımdan; Küfürler, şarkılar, türküler, lâf atmalar. Bir şey düşüyor elinden yere; Bir gül olmalı; İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı;

İstanbul'u dinliyorum, gözlerim kapalı; Bir kuş çırpmıyor eteklerinde; Alnın sıcak mı değil mi, biliyorum; Dudakların ıslak mı değil mi, biliyorum; Beyaz bir ay doğuyor fıstıkların arkasından Kalbinin vuruşundan anlıyorum; İstanbul'u dinliyorum.

(Varlık, 1.6.1947)

Gün Olur

Gün olur, alır başımı giderim, Denizden yeni çıkmış ağların kokusunda Şu ada senin, bu ada benim, Yelkovan kuşlarının peşi sıra

Dünyalar vardır, düşünemezsiniz; Çiçekler gürültüyle açar; Gürültüyle çıkar duman topraktan.

Hele martılar, hele martılar, Her bir tüylerinde ayrı telâş!..

Gün olur, başıma kadar mavi; Gün olur, başıma kadar güneş: Gün olur, deli gibi...

(Aile, 1947, sayı 2)

Hürriyete Doğru

Gün doğmadan, Deniz daha bembeyazken cıkacaksın vola. Kürekleri tutmanın şehveti avuçlarında, İçinde bir iş görmenin saadeti, Gideceksin: Gideceksin ırıpların çalkantısında. Balıklar çıkacak yoluna, karşıcı; Sevineceksin. Ağları silkeledikçe Deniz gelecek eline pul pul; Ruhları sustuğu vakit martıların, Kayalıklardaki mezarlarında, Birden. Bir kıyamettir kopacak ufuklarda. Denizkızları mı dersin, kuşlar mı dersin; Bayramlar seyranlar mı dersin, şenlikler cümbüşler mi? Gelin alayları, teller, duvaklar, donanmalar mı?

Ne duruyorsun be, at kendini denize; Geride bekleyenin varmış, aldırma; Görmüyor musun, her yanda hürriyet; Yelken ol, kürek ol, dümen ol, balık ol, su ol; Git gidebildiğin yere.

Heeeev!

(Aile, Ekim 1947)

Dalgacı Mahmut

İşim gücüm budur benim, Gökyüzünü boyarım her sabah, Hepiniz uykudayken. Uyanır bakarsınız ki mavi.

Deniz yırtılır kimi zaman, Bilmezsiniz kim diker; Ben dikerim.

Dalga geçerim kimi zaman da, O da benim vazifem; Bir baş düşünürüm başımda, Bir mide düşünürüm midemde, Bir ayak düşünürüm ayağımda, Ne halt edeceğimi bilemem.

(Yaprak, 1.3.1949)

Bedava

Bedava yaşıyoruz, bedava;
Hava bedava, bulut bedava;
Dere tepe bedava;
Yağmur çamur bedava;
Otomobillerin dışı,
Sinemaların kapısı,
Camekânlar bedava;
Peynir ekmek değil ama
Acı su bedava;
Kelle fiyatına hürriyet,
Esirlik bedava;
Bedava yaşıyoruz, bedava.

(Yaprak, 15.4.1949)

Sizin İçin

Sizin için, insan kardeslerim, Her sev sizin icin; Gece de sizin için, gündüz de; Gündüz gün ışığı, gece ay ışığı; Ay ışığında yapraklar Yapraklarda merak; Yapraklarda akıl; Gün ışığında bin bir yesil; Sarılar da sizin için, pembeler de; Tenin avuca değişi, Sıcaklığı, Yumuşaklığı; Yatıştaki rahatlık; Merhabalar sizin için; Sizin için limanda sallanan direkler; Günlerin isimleri, Ayların isimleri, Kayıkların boyaları sizin için; Sizin için postacının ayağı, Testicinin eli: Alınlardan akan ter, Cephelerde harcanan kurşun; Sizin için mezarlar, mezar taşları. Hapishaneler, kelepçeler, idam cezaları; Sizin için; Her şey sizin için.

(Yaprak, 1.5.1949)

Ayrılış

Bakakalırım giden geminin ardından; Atamam kendimi denize, dünya güzel; Serde erkeklik var, ağlayamam.

(Aile, Ekim 1949)

Kuyruklu Şiir

Uyuşamayız, yollarımız ayrı; Sen ciğercinin kedisi, ben sokak kedisi; Senin yiyeceğin, kalaylı kapta; Benimki aslan ağzında; Sen aşk rüyası görürsün, ben kemik.

Ama seninki de kolay değil, kardeşim; Kolay değil hani, Böyle kuyruk sallamak Tanrı'nın günü.

(Yaprak, 15.12.1949)

Cevap

- Ciğercinin kedisinden sokak kedisine -

Açlıktan bahsediyorsun; Demek ki sen komünistsin. Demek bütün binaları yakan sensin. İstanbul'dakileri sen, Ankara'dakileri sen... Sen ne domuzsun, sen!

(Yaprak, 15.1.1950)

Rahat

Şu kavga bir bitse dersin, Acıkmasın dersin, Yorulmasam dersin; Çişim gelmese dersin, Uykum gelmese dersin;

Ölsem desene!

(Yaprak, 1.2.1950)

Macera

Küçüktüm, küçücüktüm, Oltayı attım denize; Bir üşüşüverdi balıklar, Denizi gördüm.

Bir uçurtma yaptım, telli duvaklı; Kuyruğu ebemkuşağı renginde; Bir salıverdim gökyüzüne; Gökyüzünü gördüm.

Büyüdüm, işsiz kaldım, aç kaldım; Para kazanmak gerekti; Girdim insanların içine, İnsanları gördüm.

Ne yardan geçerim, ne serden; Ne denizlerden, ne gökyüzünden ama... Bırakmıyor son gördüğüm, Bırakmıyor geçim derdi.

Oymuş, diyorum, zavallı şairin Görüp göreceği.

(Yaprak, 15.3.1950)

Birdenbire

Her şey birdenbire oldu.
Birdenbire vurdu gün ışığı yere;
Gökyüzü birdenbire oldu;
Mavi birdenbire.
Her şey birdenbire oldu;
Birdenbire tütmeye başladı duman topraktan;
Filiz birdenbire oldu, tomurcuk birdenbire.
Yemiş birdenbire oldu.

Birdenbire,
Birdenbire;
Her şey birdenbire oldu.
Kız birdenbire, oğlan birdenbire;
Yollar, kırlar, kediler, insanlar...
Aşk birdenbire oldu,
Sevinç birdenbire.

(Yaprak, 1.4.1950)

Gelirli Şiir

İstanbul'dan ayva da gelir, nar gelir, Döndüm baktım, bir edalı yâr gelir, Gelir desen dar gelir; Gün aşırı alacaklılar gelir. Anam anam, Dayanamam, Bu iş bana zor gelir.

(Varlık, 1.1.1951)

Delikli Şiir

Cep delik cepken delik Yen delik kaftan delik Don delik mintan delik

Kevgir misin be kardeşlik

(Yeni Dergi, 1.3.1951)

İçkiye Benzer Bir Şey

İçkiye benzer bir şey var bu havalarda Kötü ediyor insanı, kötü... Hele bir de hasretlik oldu mu serde; Sevdiğin başka yerde, Sen başka yerde; Dertli ediyor insanı, dertli. İçkiye benzer bir şey var bu havalarda, Sarhoş ediyor insanı, sarhoş.

(Varlık, 1951)

Yaşamak

I

Biliyorum, kolay değil yaşamak, Gönül verip türkü söylemek yâr üstüne; Yıldız ışığında dolaşıp geceleri, Gündüzleri gün ışığında ısınmak; Şöyle bir fırsat bulup yarım gün, Yan gelebilmek Çamlıca tepesine... - Bin türlü mavi akar Boğaz'dan -Her şeyi unutabilmek maviler içinde.

II

Biliyorum, kolay değil yaşamak; Ama işte Bir ölünün hâlâ yatağı sıcak, Birinin saati işliyor kolunda. Yaşamak kolay değil ya kardeşler, Ölmek de değil; Kolay değil bu dünyadan ayrılmak.

(Aile, (17), Nisan 1951)